

Beslutningsforslag nr. B 60. Fremsat den 15. december 1983 af Ole Espersen (S), Hans Jørgen Jensen (S), Torben Lund (S), Lissa Mathiasen (S), Otto Mørch (S), Henning Rasmussen (S), Erik B. Smith (S), Jimmy Stahr (S) og Lise Østergaard (S)

Forslag til folketingsbeslutning om en øget indsats mod volden

Med henblik på at mindske volden i samfundet pålægger folketinget regeringen snarest at gennemføre følgende foranstaltninger:

I. Forebyggelse

1. Alkoholmisbruget søges bekæmpet
 - a) ved øgede bevillinger til oplysningsarbejdet bl.a. med henblik på en styrket indsats i skolerne,
 - b) ved gennem et samarbejde mellem statslige og kommunale myndigheder at kortlægge og på grundlag heraf øge tilbuddene om fritidsaktiviteter for børn og unge i områder, hvor sådanne ikke findes i tilstrækkeligt omfang,
 - c) ved øget støtte til offentlige og private institutioner, der behandler alkoholmisbrug,
 - d) ved gennem en skærpelse af beværterlovgivningen at indføre mulighed for at kræve beværtninger, hvor lovgivningen gentagne gange overtrædes, nedlagt.
2. I et udvalgsarbejde gennemføres en analyse af voldens årsager. De formodede voldsskabende virkninger af voldsfilm, videovold m.v. søges klarlagt bl.a. under inddragelse af udenlandske videnskabelige undersøgelser og erfaringer.
3. Ved en udbygning af den patruljerende del af politistyrken og øget tilstedeværelse af DSB-personale i S-tog og på stationer søges volden og angsten derfor begrænset.
4. Gennem øgede bevillinger til det kriminalpræventive råd søges dets indsats på dette område intensiveret.

II. Hurtigere sagsbehandling

5. Den i forhold til andre lande særdeles komplicerede lovgivning vedrørende vold (straffelovens §§ 244–246) søges forenklet, så sagernes afgørelse ikke behøver at afvente en detaljeret vurdering af voldsskaders udvikling og omfang.
6. Der gennemføres en udvidet adgang til varetægtsfængsling i voldssager efter dom i første instans.
7. Der indføres udvidet adgang til brug af »varetægtssurrogater«, selv om betingelserne for fængsling i øvrigt ikke er til stede, f.eks. i form af pligt til regelmæssigt fremmøde på vedkommende politistation. Manglende opfyldelse af denne forpligtelse skal kunne medføre varetægtsfængsling.
8. Den planlagte udvidelse af politistyrken kompletteres med en styrkelse af det sagsbehandlende kontorphonale.
9. Voldssager færdigbehandles af ordenspolitiet, medmindre der er tale om legemsbeskadigelse med døden til følge eller vold af særlig farlig karakter.
10. Der søges gennemført en hurtigere behandling ved domstolene bl.a. ved en fortsat forøgelse af antallet af dommere m.v. og ved en nedbringelse af omfanget af de hverv, som dommere er pålagt uden for selve dommergerningen.
11. Voldsdømtes indsættelse til afsoning prioriteres fortsat højt, men derudover søges de af den socialdemokratiske regering afsatte midler til midlertidig forøgelse af afsoningskapaciteten for i almindelighed at nedbringe ventelisterne genbevilget.

Bemærkninger til forslaget

Det er vanskeligt med sikkerhed at udtale sig om omfanget af volden og voldens udviklingstendenser. Antallet af anmeldelser af disse lovovertrædelser er i de sidste 20 år forøget væsentligt, men omfanget af voldsforbrydelserne synes stagnerende i de sidste par år. En vis faldende tendens synes at have gjort sig gældende fra 1982 til 1983. Undersøgelser foretaget af AIM om det faktiske omfang af volden tyder på, at omfanget i den sidste halv snes år har været uændret. Efter disse undersøgelser udsættes ca. 1 pct. af befolkningen i løbet af et år for vold. Noget kunne således tyde på, at det er antallet af anmeldelser mere end det reelle antal voldstilfælde, der har været stigende. Men under alle omstændigheder er niveauet højt og angsten for vold betydelig.

Dette er baggrunden for dette forslag til folketingsbeslutning, som for en række af forslagene vedkommende er fortsættelse af den tidligere socialdemokratiske regerings politik på dette område.

Den nuværende regering har foreslået en ændring i retsplejeloven, hvorefter der indføres øget adgang til varetægtsfængsling. Forslagsstillerne finder dette forslag utilstrækkeligt, idet en effektiv indsats kræver foranstaltninger af en langt bredere karakter. Hertil kommer, at regeringens forslag efter det sagkyndige udvalgs opfattelse er i strid med væsentlige retssikkerhedsprincipper. Det er forslagsstillerne opfattelse, at de her foreslåede foranstaltninger i betydelig højere grad vil kunne medvirke til både at nedsætte antallet af volds handlinger og til at fjerne angsten for vold. I den forbindelse opfordres regeringen også til at foretage en mere dybtgående vurdering af voldens omfang og orientere offentligheden herom. Det kan f.eks. bemærkes, at medens angsten for vold formentlig er størst hos den ældre del af befolkningen, viser AIMs undersøgelser, at denne del af befolkningen er den, der er mindst udsat for vold. En spørgeundersøgelse gennemført i 1981 hos et repræsentativt udsnit på 2.488 personer viste således, at ingen af de adspurgte i aldersgruppen 67 og derover gav udtryk for, at de havde været udsat for vold eller overfald.

Efter forslagsstillerne opfattelse ændrer dette intet ved, at der må sættes alvorligt ind for at mindske omfanget af den faktisk forekommende vold.

Bemærkninger til forslagens enkelte punkter

ad 1

Erfaringen viser, at en meget stor del af voldsforbrydelserne begås under indflydelse af spiritus. Ofte er både gerningsmand og offer berusede eller stærkt berusede. Alkoholvanerne dannes hyppigt allerede i den sene skolealder, og forslagsstillerne finder det væsentligt, at oplysningsarbejdet om risikoen ved et stort alkoholforbrug styrkes. Med henblik herpå øgede den socialdemokratiske regering alkohol- og narkotikarådets indsatsmuligheder og gav det kompetence til mere selvstændige initiativer. Den nuværende regering har imidlertid foretaget begrænsninger heri. Den tidligere igangsatte udbygning bør fortsættes. Blandt andet med henblik herpå har socialdemokratiet stillet ændringsforslag til finansloven for 1984 om en forøgelse af bevillingerne.

Det er ikke usædvanligt, at store børn eller unge i forskellige lokalsamfund som samlingssted eller samlingssteder alene har værtshuse. Det er åbenbart, at dette kan medvirke til at grundlægge alkoholvaner og samkvemsformer, der vil kunne øge risikoen for senere voldelig adfærd. Der bør indføres minimumsforpligtelser med hensyn til omfanget af de fritidsaktiviteter, der skal tilbydes børn og unge.

Adskillige institutioner gør et prisværdigt arbejde for at behandle personer med alkoholmisbrug. Socialdemokratiet har for så vidt angår finansloven 1984 foreslået en forøgelse af bevillingerne til disse institutioner og foreninger, men ser gerne bevillingerne yderligere forøget.

Det er bl.a. politiets erfaring, at der i forskellige områder i en række byer findes værtshusklimaer, som gang på gang skaber gener og uro og er arnested for vold også over for personer, som ikke besøger disse værtshuse. Det har vist sig, at mulig-

heden for at fratage en bestemt værtshusholder bevillingen ikke er særlig virkningsfuld, fordi stråmænd ofte vil kunne indsættes som bevillingshavere. Det foreslås derfor, at der i grove tilfælde vil kunne træffes beslutning om at forbyde værtshusdrift det pågældende sted.

ad 2

Med henblik på yderligere foranstaltninger bør der gennemføres en analyse af voldens årsager. Specielt må det herved tages i betragtning, at udenlandske undersøgelser i større og større omfang sandsynliggør, at voldsfilm, videovold m.v. kan have voldsskabende effekt især hos børn og unge. Disse undersøgelser bør medinddrages og de nødvendige foranstaltninger tages i overensstemmelse med undersøgelsens resultater.

ad 3

Der er næppe tvivl om, at indskrænkningen af betjeningen i S-tog og på stationer har øget såvel hærværk som vold i togene og omkring stationerne. Et af politiet gennemført forsøg sidste år på stikprøvevis patruljering af S-togene gav et godt resultat. I forbindelse med forøgelsen af politistyrken, jfr. det følgende, bør muligheden for tilstedeværelse af politi i større omfang komme ind i billedet. Endvidere bør alle stationer på S-togslinjer være betjent, og i togene bør der på visse tider af døgnet altid være DSB-personale til stede ud over elektroføreren, f.eks. et øget antal togrevisorer, hvorved udgiften til det forøgede mandskab formentlig vil kunne indtjenes ved den øgede billetkontrol.

ad 4

Den socialdemokratiske regering forøgede bevillingerne til det kriminalpræventive råd med ca. 50 pct. på finansloven for 1982. Målet var en løbende forøgelse i sammenhæng med rådets muligheder for en forøgelse af indsatsen. Der er imidlertid ingen forøgelse, ikke engang en hensyntagen til pris- og lønstigninger, i den nuværende regerings finanslovsforslag for 1984, ligesom der ikke var det i finansloven for 1983.

Forslagsstillerne mener, at de i forvejen relativt beskedne bevillinger bør øges i samme omfang, som rådet har mulighed for at udvide sin virksomhed bl.a. med henblik på voldsbekæmpelsen. Der tænkes i denne forbindelse bl.a. på samarbejdet i forbindelse med boligbyggeplanlægning og samarbejde mellem skole og sociale myndigheder i landets kommuner, et samarbejde som, hvor det har

været gennemført allerede, har virket særdeles tilfredsstillende.

ad II

Det er en udbredt opfattelse, at hurtig domsfældelse og afsoning vil have en væsentlig præventiv effekt på voldsforbrydere, måske mere end for andre kriminalitetsområder. Det er baggrunden for, at der allerede er gennemført en prioritering af voldsdomtes afsoning, og for, at politiet i vidt omfang allerede søger at prioritere disse sager. Det er f.eks. sket ved, at man i enkelte byer lader ordenspolitiet færdigbehandle voldsager. Forslagsstillerne mener, at der også her må opstilles et mere samlet program.

ad 5

Der er næppe nogen straffelov, der indeholder så komplicerede bestemmelser om legemskrænkelser som den danske straffelov. Indholdet gør det ofte nødvendigt at udsætte sager for at konstatere voldsskaders udvikling og omfang, før anklageskrift udfærdiges. Det er forslagsstillerne opfattelse, at der hverken special- eller generalpræventiv opnås noget væsentligt ved så komplicerede regler, og det bør derfor i et udvalgsarbejde klarlægges, på hvilken måde en forenkling kan ske med henblik på sagernes hurtigere behandling.

ad 6

Betænkeliheederne ved en varetægtsfængsling, efter at det i en dom er fastslået, at den tiltalte har begået vold, er selvsagt mindre, end hvis varetægtsfængslingen finder sted, før en sådan dom er afsagt. For at imødekomme regeringens ønske om øget varetægtsfængsling vil forslagsstillerne derfor kunne acceptere, at dette finder sted efter dom i første instans i et udvidet omfang i forhold til de nugældende muligheder. Dette vil også kunne fremme sagernes behandling.

ad 7

Et af motiverne for ønsket om øget varetægtsfængsling er, at politiet derved hurtigere vil kunne gennemføre efterforskningen, idet den sigtede altid vil være »for hånden«. Der er ingen tvivl om, at dette er af væsentlig betydning, men på den anden side vil der formentlig være en række voldssigtede, som vil overholde de aftaler om fremmøde, som politiet indgår, og hvor en varetægtsfængsling derfor ikke ville være påkrævet. For at sikre politiets hurtige behandling foreslås det, at der i større omfang end nu vil kunne pålægges voldssigtede en

forpligtelse til f.eks. dagligt fremmøde på en politistation med den konsekvens, at udeblivelse uden grund straks vil kunne føre til varetægtsfængsling.

ad 8

Den socialdemokratiske regering gennemførte en udvidelse af politistyrken på ca. 550 mand, og den nuværende regering foreslår en fortsættelse af denne udvidelse. Dette kan forslagsstillerne tilslutte sig. Imidlertid har den borgerlige regering afslået de fra politiets side fremsatte ønsker om en komplettering med en styrkelse af det sagsbehandlende kontorphonale. Forslagsstillerne finder det ikke rimeligt at satse alene på det uniformerede personale. Skal forøgelsen være effektiv i det daglige arbejde, bør den også styrkes på sagsbehandlingsplanen for så vidt angår kontorphonale.

Socialdemokratiet har derfor stillet et ændringsforslag til regeringens finanslovsforslag herom.

ad 9

Som nævnt sker det allerede visse steder, at ordenspolitiet færdigbehandler mindre alvorlige voldssager. Dette medfører en hurtigere sagsbehandling. Det er forslagsstillernes opfattelse, at en sådan færdigbehandling hos ordenspolitiet bør finde sted i alle tilfælde, medmindre særlige grunde måtte tale herimod.

ad 10

Den af den forrige regering gennemførte beskedne forøgelse af domstolspersonalet bør fortsætte bl.a. for at mindske ventetiderne for behandling af appelsager. Undersøgelser foretaget af finansudvalget viser, at der i meget vidt omfang er pålagt dommere hverv ud over den egentlige dommergerning. Dette vil selvsagt kunne forsinke sags-

behandlingen, og det bør derfor tilstræbes at fritage dommere for hverv, som ikke er direkte forbundet med selve dommergerningen, igen med henblik på en hurtigere sagsbehandling.

ad 11

Den borgerlige regering har fjernet tidligere givne finansudvalgsbevillinger med henblik på en midlertidig forøgelse af afsoningskapaciteten. Forslagsstillerne anser dette for en fejl. Ventelisterne er stadig urimelig lange, og selv om voldsdomtes afsoning prioriteres, er ventetiden også dér ganske omfattende. Det er forslagsstillernes opfattelse, at de gennemførte besparelser, som øger ventetiden, bør opgives, og at de tidligere afsatte midler til en forøgelse af afsoningskapaciteten genbevilles.

Afsluttende bemærkninger

Det er forslagsstillernes håb, at det fremlagte program vil kunne få bred tilslutning i Folketinget. Det er forslagsstillernes opfattelse, at der er et bredt ønske om, at samfundet sætter ind med henblik på en formindskelse af voldens omfang, men det er vores overbevisning, at dette ikke kan ske ved alene at øge varetægtsfængslingsrisikoen i enkelttilfælde eller alene ved at øge antallet af politifolk. Forslaget vil, såfremt det vedtages, medføre nødvendigheden af en medvirken fra et bredt spektrum af institutioner (skoler, kommunale myndigheder, DSB, politi, domstole, særligt sagkyndige osv.). Det er forslagsstillernes håb, at denne aktivitet vil kunne være anledning til en bred debat om og et bredt engagement i en formindskelse af volden i vores land. Dette anser forslagsstillerne for at være en afgørende forudsætning for at ændre den holdning, som alt for ofte giver sig udtryk i foragt for andres liv og helbred.